

**FITXA IDENTIFICATIVA****Dades de l'Assignatura**

| | |
|----------------------|------------------------------------|
| Codi | 33725 |
| Nom | Educació moral per a la ciutadania |
| Cicle | Grau |
| Crèdits ECTS | 4.5 |
| Curs acadèmic | 2021 - 2022 |

Titulació/titulacions

| Titulació | Centre | Curs | Període |
|--------------------------|--|-------------|---------------------|
| 1307 - Grau de Pedagogia | Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació | 4 | Primer quadrimestre |

Matèries

| Titulació | Matèria | Caràcter |
|--------------------------|---|-----------------|
| 1307 - Grau de Pedagogia | 103 - Fundamentos Teóricos y Epistemológicos de la Educación II | Optativa |

Coordinació

| Nom | Departament |
|-------------------|----------------------------|
| PEREZ PEREZ, CRUZ | 335 - Teoria de l'Educació |

RESUM

La matèria Educació moral per a la ciutadania s'inscriu dins de l'àrea de coneixement "Teoria de l'Educació". Pretén proporcionar als alumnes una sòlida formació científica, tècnica i humanista, asseient les bases que els permetin l'adquisició de continguts i destreses necessaris per al desenvolupament de la professió pedagògica en el camp de l'educació moral.

L'interès per l'educació en valors i, especialment pels valors cívics i ciutadans, ha crescut de manera espectacular en aquests últims anys i és objecte d'estudi i recerca des de diferents institucions socials i acadèmiques. Una de les raons que explica aquest interès té a veure amb els esdeveniments que s'estan produint al món en les últimes dècades. El fenomen de la globalització, el creixent flux migratori, la suposada crisi del model social europeu, l'escassa participació de la població en la política formal i, paradoxalment, la configuració d'una societat civil cada vegada més cosmopolita i amb una major capacitat de reacció enfront del que considera injust o intolerable, són només alguns exemples dels esdeveniments als quals em refereixo. Aquests esdeveniments posen en evidència que la qualitat de vida de la majoria de la població i l'estabilitat del sistema democràtic depenen en bona mesura dels valors que assumeixi la població i de la participació activa de la ciutadania. Això explica, en part, l'interès i fins i tot la preocupació que des de diferents instàncies socials està adquirint la formació en valors.



Al llarg de la història ha estat la família la principal institució, per no dir l'única, que educava en valors. Es pot dir que era l'àmbit natural d'experiència i aprenentatge dels valors, exercint aquesta obligació sense amb prou feines competència. Però cal tenir en compte que això ocorria en societats molt més homogènies que les actuals, en les quals imperaven uns valors únics en el context social, els quals eren vàlids per a la família, l'escola, l'església o el treball.

Però des de meitat del segle passat, als països occidentals s'han produït profundes transformacions socials, polítiques i econòmiques, donant lloc a una societat molt més plural, oberta i multicultural. Aquest nou escenari és causa i efecte del canvi de valors produït. La família i l'escola han perdut l'exclusivitat com a contextos d'aprenentatge de valors, en favor, sobretot, dels mitjans de comunicació social i dels nous contextos que faciliten la informació i el coneixement. Aquests nous agents culturals exerceixen una gran influència sobre la major part de la població i, especialment, sobre els més joves, relativitzant i fins i tot anul·lant la influència familiar, i arribant a desplaçar la funció social de l'escola com a espai de socialització, cultura i valors.

Atenent a aquesta "nova" situació del nostre context social i als reptes i problemàtiques que planteja, en aquesta assignatura s'aborda el tema de l'educació en valors, tant des del vessant teòric com des de la pràctica. Partim de la idea que la formació de la persona ha de ser prioritària per al sistema educatiu formal, situant-se, almenys, al mateix nivell que l'aprenentatge d'un altre tipus de continguts i que l'adquisició de competències per a l'exercici d'una professió. La raó d'aquesta prioritat la trobem que els valors constitueixen un aspecte bàsic en la formació de la persona. Som el que som en funció dels valors que tenim assumits, doncs aquests formen part de la nostra estructura cognitiva, estan en el més profund del nostre ésser i orienten el nostre pensament i la nostra conducta. Els valors que assumim en els primers anys de la nostra vida condicionen d'una manera significativa la nostra manera de ser i d'actuar i, encara que és evident que es poden anar modificant i canviant a través de l'educació, és un procés lent que requereix constància i planificació. És precisament la importància d'aquest procés educatiu el que ens impedeix deixar-ho a la influència de l'atzar o d'altres agents incontrolats. Els educadors, especialment en el context escolar, han de planificar de manera acurada, ordenat i sistemàtic els continguts i les estratègies a utilitzar per a la formació de bons ciutadans, tenint en compte que són processos que han d'abastar tot el temps que dura l'escolarització.



Però l'educació en valors no pot quedar-se en l'aprenentatge de conceptes teòrics o en la simple reflexió sobre situacions concretes o abstractes. L'experiència, la posada en pràctica, la vivència del valor són fonamentals perquè s'assumeixi i s'interioritzi d'una manera efectiva i durador. Per aquesta raó en l'assignatura s'aborden de manera complementària els coneixements teòrics i els pràctics.

Seguint aquesta premissa, en l'assignatura s'aclareixen els conceptes bàsics del món dels valors i es presenten algunes de les teories més significatives des de les quals es pot abordar el seu ensenyament. Derivats d'aquests plantejaments teòrics es presenten una sèrie d'activitats pràctiques que pretenen ser útils per educar en valors, tant en l'àmbit familiar com en l'escolar. Són activitats que, com s'ha assenyalat, es poden dur a terme perfectament sense conèixer els fonaments de les teories que les sustenten, encara que, evidentment, una bona formació teòrica ens permet conèixer les raons que fonamenten el model d'intervenció i, sens dubte, genera una millora del procés educatiu.

L'altre eix sobre el qual pivota l'assignatura és el de la formació del bon ciutadà, sent l'educació en valors la clau per aconseguir-ho. Ser ciutadà implica saber-se subjecte d'uns drets fonamentals recollits en les lleis, però també assumir uns deures i obligacions que vinculen al subjecte amb l'interès públic. I aquí és on està el principal problema amb el qual es troben la major part de les democràcies liberals, que els ciutadans es conceben com a subjectes de drets, però no com a subjectes de deures. Les persones que viuen en aquestes societats més o menys desenvolupades, posseeixen un ampli espectre de llibertats individuals i gaudeixen d'un elevat grau de benestar que els garanteix l'estat, però tenen greus dificultats per construir un interès comú i lluitar per ell.

Intentant donar resposta a tots aquests reptes i problemes plantejats, en l'assignatura s'aborda el tema de l'educació en valors i especialment dels valors ètics per considerar-los fonamentals per a la formació de bons ciutadans que tinguin una ment oberta, crítica, no conformista, que treballin per superar les desigualtats i les injustícies socials, així com pel compliment i respecte dels drets humans

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.



COMPETÈNCIES

1307 - Grau de Pedagogia

- Que els estudiants siguen capaços d'analitzar i sintetitzar.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat de resoldre problemes i prendre decisions.
- Que els estudiants desenrotllen una capacitat crítica i autocrítica.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat per a desenrotllar, promoure i dinamitzar habilitats de comunicació interpersonal.
- Que els estudiants adquirisquen el compromís ètic actiu amb els drets humans i amb la sostenibilitat.
- Que els estudiants siguen capaços de desenrotllar un aprenentatge autònom al llarg de la vida.
- Que els estudiants siguen capaços de reconèixer i valorar els processos afectius.
- Que els estudiants compreguen els referents teòrics que constitueixen al ser humà com a protagonista de l'educació.
- Que els estudiants siguen capaços de diagnosticar necessitats, situacions complexes i possibilitats de les persones per a fonamentar les accions educatives.
- Que els estudiants siguen capaços de dissenyar plans, programes, projectes accions i recursos educatius en diferents contextos.
- Que els estudiants sàpien elaborar i interpretar informes tècnics, d'investigació i d'avaluació sobre accions, processos i resultats educatius.
- Que els estudiants recolzen i col·laboren en activitats docents en diferents contextos socioeducatius.
- Que els estudiants siguen capaços d'avaluar recursos educatius i formatius.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

- Conèixer l'origen i l'evolució del concepte de valor
- Conèixer i diferenciar els conceptes d'educació en valors, educació cívica, educació moral, ciutadania, laïcisme, valors religiosos.
- Conèixer els trets distintius dels valors ètics o morals.
- Prendre consciència de les dificultats que planteja l'educació en valors i conèixer les estratègies fonamentals per abordar-les.
- Conèixer les principals teories d'Educació Moral i els plantejaments que les sustenten.
- Entendre el concepte de ciutadania i les dificultats que es plantegen en la societat actual.
- Analitzar els valors que es consideren fonamentals per a l'educació ciutadana
- Conèixer i saber portar a la pràctica les principals activitats i tècniques que s'utilitzen per a l'ensenyament de valors morals.
- Entendre el paper del professor en l'ensenyament de valors morals.
- Conèixer les tècniques més importants que es poden utilitzar per a l'avaluació dels valors i saber portar algunes d'elles a la pràctica
- Dissenyar i dur a terme activitats i programes d'educació en valors en diferents contextos educatius.



DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Aproximació al concepte de valor: els valors morals

Les arrels antropològiques de la moralitat

Origen i evolució del concepte de valor

Diferents dimensions en la conceptualització dels valors

Característiques dels valors

Tipus de valors: l'específic dels valors morals

Sistemes i jerarquia de valors

Laïcisme, laïcisme i religió

2. L'educació en valors

Les raons que justifiquen l'educació en valors

Dificultats que planteja l'educació en valors en el context escolar

En quins valors educar? El mínim comú ètic

Crisi de valors i valors emergents en la societat actual

La ruptura del consens social sobre els valors en educació

El paper del professor davant l'educació en valors

Diferències entre educació religiosa, educació cívica i educació moral

3. Teories d'Educació Moral

Teories sociologistes

L'educació del caràcter

Filosofia per a xiquets

El desenvolupament del judici moral

La clarificació de valors

4. Educació per a l'exercici de la ciutadania



L'interès creixent per l'educació per a la ciutadania

El concepte de ciutadania

Educació per a la Ciutadania en el context europeu

Nivells de ciutadania i les seues implicacions educatives

Educació per a la ciutadania des de la interculturalitat

La ciutadania en la societat de la informació i la comunicació

L'educació per a la ciutadania en el currículum escolar

Estratègies i tècniques per a educar en la ciutadania en els centres escolars

5. Activitats i recursos metodològics per a educar en valors

Tècniques per a la clarificació de valors

Tècniques per al desenvolupament del judici moral

Tècniques per al desenvolupament de la perspectiva social i l'empatia

Tècniques de comunicació persuasiva

Tècniques d'observació i imitació de models

Tècniques de participació democràtica en l'aula

6. L'avaluació en educació moral

Condicionants històrics de l'avaluació moral.

Les qüestions clau per a l'avaluació dels valors

Avaluació de valors no morals

L'avaluació de valors ètics o morals

Avaluació criterial en l'aula

**VOLUM DE TREBALL**

| ACTIVITAT | Hores | % Presencial |
|---|---------------|--------------|
| Classes de teoria | 30,00 | 100 |
| Pràctiques en aula | 15,00 | 100 |
| Assistència a esdeveniments i activitats externes | 2,00 | 0 |
| Elaboració de treballs en grup | 10,00 | 0 |
| Elaboració de treballs individuals | 10,00 | 0 |
| Estudi i treball autònom | 10,00 | 0 |
| Lectures de material complementari | 5,00 | 0 |
| Preparació d'activitats d'avaluació | 10,00 | 0 |
| Preparació de classes de teoria | 5,00 | 0 |
| Preparació de classes pràctiques i de problemes | 10,00 | 0 |
| Resolució de casos pràctics | 5,50 | 0 |
| TOTAL | 112,50 | |

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia a seguir combinarà, en funció del tipus d'activitat realitzada (classe teòrica, classe pràctica, seminari, tutoria) les següents modalitats de treball: explicació del professor, exposició dels alumnes, lectures tutoritzades, treball cooperatiu, estudi de casos, debats, comentari de textos, confecció de programes.

Les classes es dividiran, en la major part de les sessions, en dues parts: una teòrica en la qual s'analitzaran els conceptes fonamentals del tema i una pràctica en la qual els alumnes i alumnes realitzaran activitats complementàries per facilitar la comprensió i assimilació d'aquests conceptes. La primera part es realitzarà, en funció de les característiques del tema, utilitzant metodologies diverses: explicació del professor, lectura i anàlisi de textos bàsics, exposició dels alumnes i alumnes, resolució de problemes o dilemes morals, anàlisi de qüestions fonamentals, etc. En qualsevol cas, els conceptes i teories més complexos seran explicats sempre pel professor i, en la mesura del possible, analitzats i debatuts amb els alumnes i alumnes. En la segona part els alumnes i alumnes treballaran en grup, realitzant activitats complementàries que facilitin l'assimilació i comprensió dels conceptes teòrics estudiats. Acabarà la sessió amb una posada en comú dels treballs realitzats pels grups de treball, i amb un debat sobre els mateixos. En totes les activitats, cada grup lliurarà al professor un breu resum escrit amb el resum i conclusions de les mateixes.

AVALUACIÓ



L'avaluació constarà de dues parts diferenciades:

Examen escrit en les dates que es determinen oficialment. En aquesta prova l'estudiant haurà de contestar a una sèrie de preguntes de caràcter teòric sobre els continguts explicats en classe, les lectures realitzades, o els aspectes treballats en els casos pràctics. Aquesta prova que pretén valorar el domini conceptual i tècnic de la matèria, tindrà un valor del 50% de la nota final.

* Treballs pràctics i exposicions realitzats en grup: El professor realitzarà una valoració de tots els treballs i intervencions realitzats pel grup, ja siga en classe o en la preparació del tema i la seua exposició. Aquest apartat tindrà un valor del 50% de la nota final.

Per a aprovar el conjunt de l'assignatura és necessari aprovar els dos blocs per separat.

Criteris d'avaluació

Teoria

- * Domini de la terminologia específica i precisió conceptual.
- * Claredat en l'exposició escrita i capacitat de síntesi.
- * Exposició ordenada, sistemàtica i documentada dels continguts de la disciplina.
- * Elaboració personal, crítica i fonamentada de l'aprens.
- * Correcció gramatical i sintàctica de l'expressió. Pràctiques
- * Assistència a classe
- * Participació activa, compromís i interès
- * Qualitat dels treballs presentats: adequació als conceptes teòrics explicats, elaboració, originalitat, incorporació d'informació addicional, etc.
- * Compliment dels terminis de lliurament establits. * Claredat de l'exposició, organització de les idees, capacitat de síntesi.
- * Riquesa, originalitat i pertinència de les idees i opinions personals.

REFERÈNCIES



Bàsiques

- PÉREZ PÉREZ, C. (2016) Educación en valores para la ciudadanía: estrategias y técnicas para su aprendizaje. Bilbao. Desclée de Brouwer.

Complementàries

- SANTOS REGO, M. A. (2009) Educación para la ciudadanía y procesos de socialización democrática. En Santos Rego M.A. (Ed.) Políticas educativas y compromiso social. Barcelona, Octaedro.
- ESCAMEZ, J.; GARCÍA, R., PEREZ, C. y LLOPIS, A. (2007) El aprendizaje de valores y actitudes: teoría y práctica. Barcelona, Octaedro-OEI
- Referencia c3: ARBUÉS, E.; NAVAL, C. y SÁDABA, C. (2015) Aprendiendo a ser cívicos. Universidad de Navarra-Parlamento Foral de Navarra. Pamplona.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1.- Continguts

Es mantenen els continguts i la planificació temporal dels sis temes establides en la guia docent de l'assignatura

2.- Volum de Treball i planificació temporal de la docència

Es mantenen la càrrega de treball establida en la Guia Docent de l'assignatura. Només canvia la manera de realitzar-ho, que serà presencial en uns casos i on-line en uns altres.

3.- Metodologia docent

Si els sistemes informàtics establides a les aules ho permeten, el professor impartirà la classe de manera presencial, a l'aula establida i en l'horari assignat per a això i serà retransmesa per streaming per la plataforma Blackboard o una altra similar. L'alumnat tindrà llibertat per a seguir la classe de manera presencial o a través de la plataforma on-line. La llista de la classe es dividirà en dues parts i cada setmana tindrà preferència per a assistir presencialment a classe un dels grups. En el cas que no es completi l'aforament, podran assistir a classe presencial tots els alumnes i alumnes de la classe que ho desitgen fins a completar el 50% de la capacitat de l'aula. Tant l'alumnat que assistisca a classe presencialment com els que la segueixen on-line, podran interaccionar amb el professor i realitzar quantes preguntes i qüestions consideren necessàries. La segona part de la classe, tal com figura en la guia docent, seran qüestions pràctiques que faciliten l'assimilació i comprensió dels conceptes teòrics estudiats. Aquestes activitats es realitzaran en grup, ja siguen on-line o de manera presencial, però sempre mantenint la distància de seguretat. Aquells alumnes a alumnes que no les puguin desenvolupar en grup per manca de mitjans tècnics, les podran realitzar de manera individualitzada, si l'activitat ho permet, i si no és possible, serà substituïda per una altra activitat pràctica susceptible de ser realitzada individualment.



4.- Avaluació

Els criteris d'avaluació són els establides en la guia docent de l'assignatura.

L'avaluació constarà de dues parts diferenciades:

- a) Examen escrit en les dates que es determinen oficialment. En aquesta prova el/la estudiant haurà de contestar a una sèrie de preguntes de caràcter teòric sobre els continguts explicats en classe, les lectures realitzades, o els aspectes treballats en els casos pràctics. Aquesta prova que pretén valorar el domini conceptual i tècnic de la matèria, tindrà un valor del 50% de la nota final, i es realitzarà en un temps limitat. L'examen es durà a terme on-line a través de l'aula virtual en l'horari establert per a això i consistirà en quatre preguntes amb qüestions que permeten relacionar els conceptes, teories, principis o idees treballats en el temari de l'assignatura, en les quals es podrà utilitzar el material o els recursos que es consideren convenients. Les qüestions es posaran a l'aula virtual com una tasca amb el nom de "examen", deu minuts abans de començar el mateix.
- b) Treballs i activitats pràctiques realitzats per l'alumnat (50% de la qualificació), ja siga individualment o en grup, en les quals s'apliquen les idees i conceptes apresos a nivell teòric que poden consistir en: dossier sobre temes concrets, projectes, exposicions, lectura de llibres i recensió d'aquests, resolució de situacions problema, dilemes morals, confecció de programes d'intervenció educativa, etc.